

VORMSI ØORMSÖ

Vormsi Vallavolikogu ja Vallavalitsus soovivad head võidupüha ja jaanipäeva!

LÄÄNEMAA TANTSUPIDU

Üks õhtupoolik kevadises Haapsalus

MEEME VEISSON

Värviküllane rongkäik läbi pärastlõunase linna suundub piiskoplinnuse hoovi, kus algab Läänemaa tantsupidu. Vormsi erilised rahvarõivad eristuvad rõõmsameelses peoliste seltskonnas. Selline oli vaatepilt maikuu viimasel laupäeval Haapsalus.

Väikesed ja veidi suuremad, noored ja natuke vanemad olid kokku tulnud Läänemaa tantsupeole, mis seekord kandis nime «Kullakera kandjad».

Annika Adamsi selgeksõpidud tantsusammudel lustisid Vormsi poisid ja tüdrukud õhtupäikeses koos teistega linnuse hoovi muruplatsil.

Meie kooli tänane lõpetaja Rachel Joonistas aga koos Haapsalu võimlemiskooli Kirke võimlejatega õhku graatsilisi mustreid. Kui aga saabus segarahvatantsurühmade aeg, tõttasid platsile Vormsi naised ja mehed, et Eidi Lehe juhendamisel omandatud tantsu-

sammud teistega koos kaunitesse kujuditesse kududa.

Peo lõppedes aga tõdeti, et vaatamata omavalitsuste ümberkorraldustele uuel aastal, Läänemaa tantsurahvas teeb tulevikus koos nii mõnegi peo.

Vormsilased tantsupeo rongkäigus
Foto: Meeme Veisson

Volikogu ja vallavalitsuse tegemistest

Volikogu täpsustas käimasoleva teemaplaneeringu põhimõtteid. Otsustati kajastada teemaplaneeringus maakasutus- ja ehitustingimused, kus konkreetselt määratakse ära:

1. metsamaad (metsamassiivid), mida majandatakse metsaseaduse alusel, kus ehitustegevus ei ole lubatud ja detailplaneeringuid ei algatata;

2. põllumassiivid, mida kasutatakse põllumajandustegevuseks ja kus ehitustegevus ei ole lubatud ja detailplaneeringuid ei algatata;

3. külasüdamikud ja elumumaad, (kõik need mis on juba elumumaaks muudetud maareformi käigus, detailplaneeringute või muude otsuste alusel) kus saab ehitada ilma detailplaneeringut koostamata.

4. Kõik seadusega määratud ehituspiiranguga alad (rannaalad, looduskaitsealad jne);

5. kõik eelpool nimetatud alad, kus ehitamine toimub detailplaneeringu alusel ja kus volikogul on otsustusõigus lubada ehitada ilma detailplaneeringut koostamata.

6. Määratakse ära konkreetsed ehitustingimused (näiteks: millised katused on lubatud ja millised mitte, kas elamutele ja ühiskondlikele hoonetele kehtivad ühesugused reeglid ja kus võib kasutada ümarpalki jne...).

Teemaplaneeringu tulemusena tekib uus maakasutus- ja ehitustingimusi täpsustav materjal ja maaomanik edaspidi saab täpset infot, milline on tema maaüksuse maa juhtotstarve ja kas seda on võimalik muuta või mitte ning millised ehitised sobivad Vormsi milljõesse. Palume julgelt ettepanekuid teha ja arvamust avaldada.

Volikogu kehtestas Hullo küla vana karjääri ümbruse detailplaneeringu ja tunnistas osaliselt kehtetuks Rälby Klubba detailplaneeringu.

Volikogu määras Vormsi valla valimisringkonna. Vormsis on üks valimisringkond. Järgmise volikogu koosseisu liikmete arvuks jääb üheksa.

Volikogu vaatas läbi audiitori arvamuse, kuulab ära revisjonikomisjoni aruande ja kinnitas 2016. aasta majandusaasta aruande. Volikogu vaatas läbi arengudokumentide eelnõud. Ootame avalikul arutelul ettepanekuid. Vajadusel korraldab vallavalitsus ettepanekute arutamiseks ka arutelukoosolekuid.

Vallavalitsus andis välja ehitusloa Rumpo külas Joansi maaüksusele 90701:002:1160 saun-välikäikõõgi ehitamiseks ning algatas detailplaneeringu algatamine Irjas-Masase maaüksusel 90701:002:0216 Förby külas ning Metsa katastriüksusel 90701:003:0731 Hosby külas.

Käesoleva aasta projektitoetuste I taotlusvoorus eraldati FIE Tatjana Sääs projektidele «Kinnaste viltimise õpituba» Vormsil töötoa läbiviimiseks 145 eurot ja «Paberi- ja papitööde töötoad Vormsil» õpitoo läbiviimiseks 540 eurot, mittetulundusühing Rahvatantsurühm Vormsi projektile «Osalemine rahvusvahelisel Europeade folkloorifestivalil Turus» 610 eurot ning mittetulundusühing Vormsi Veri projektile «Vormsi Veri IV» koduloolise raamatu Vormsi Veri neljanda osa väljaandmiseks 700 eurot.

Ettevõtlustoetuste taotlusvoorus toetati FIE Elle-Mall Koppelmaa projekti «Parema ja kiirema toitlustusteenuse pakkumine» köögitehnikat soetamiseks 984 euroga ja osatühing I.S.DIVE OÜ projekti «Sarapuu puhkemaja» eluviimiseks ja aastaringse majutuse pakkumise alustamiseks 2503 euroga. Aastaringse majutuse pakkumine on üks ettevõtlustoetuse määruses sätestatud prioriteete.

Vallavalitsus võttis käesoleval aastal tööle ka kaks uut töötajat. Raamatukogu juhatajana tegutseb Ene Rand ja ehitusküsimustega tegeleb meie vallas alates maikuust Jaak Matsi.

Ilusat puhkusteaega ja kaunist suve kõigile!

Vallavanema veerg

TANEL VIKS

Suve alguse mõtted

Aeg on läinud kiiresti ning käesoleva lehe ilmumisajast kuni järgmiste KOV-i volikogude valimiseni jääb *circa* 4 kuud. Eks sellest annavad märku suuremates linnades ja valdades toimuvad nimekirjade kinnitamisest, millest pressiteadete kaudu avalikkust informeeritakse. Ei pääse valimiskarussellist ka Vormsi – jääb üle soovida kõikidele osalejatele kainet mõistust.

Seni aga tuleb tegeleda maiste asjadega ning üritada nautida suve, mis vormsilastele kipub olema pigem tõine. On ju turism jätkuvalt paljudele meie valla inimestele oluline sissetulekuallikas ja proovi sa nii või naa, lõviosa turistide käib reisimas ikkagi suvel.

Vahetult enne turismi kõrghooaega peaks lõppema teise etapi ehitustööd sadamas. Tulemusena saavad inimesed kehva ilmaga laeva oodata uues sadamahoones ning kasutada tualettruume. Lisaks saab liikumine sadamamuulilt maha olema oluliselt turvalisem. Esimene samm astutakse kaasaegse väikelaeva sadama poole: uues sadamahoone saunas saavad merelt oma alustega tulijad juba käesoleval aastal külma kontidest peletada ning slipp on kasutatav nii saare elanikele kui ka külalistele. Uued kaiko had peavad veel pisut ootama ning valmivad loodetavasti aastaks 2019. Selle eelduseks on aga lainemurdja ehitus, vastasel korral oleks vaja kevadeti lihtsalt tühe kai asemel kolme remontida ning see ei oleks väga mõistlik.

Niiöelda kivi tagant sai liikuma üldplaneeringu teemaplaneering. Kuna see teema on kütnud kirgi ja tekitanud (väär)aru saamu, soovitan tähelepanelikult lugeda seletuskirja meie valla kodulehel, kus sisu on võimalikult lihtsalt lahti seletatud. Avalikustamisprotsess on käimas – kui kellelgi on ettepanekuid või tähelepanekuid, siis on väga õige aeg sellest teada anda. Kogu ehitamistemaatika Vormsil peaks igatahes saama oluliselt selgemad mängeeglid.

Lisaks on avalikustatud valla järgmise viie aasta eelarvestraateegia ning planeeritavad investeeringud. Ka siin ootame valla inimeste kaasaraakimist, samuti on selle protsessi kohta kodulehel info olemas. Ega eelmise aastaga võrreldes prioriteetid muutunud ei ole. Isegi kui väga tahaks, seavad valla finantsvõimalused alati soovidele konkreetse raamistiku. Ehk lihtsustatult öeldes – kui planeeriks midagi veel teha, tuleks mõni tegevus ära jätta. Või muuta nende prioriteetsuse järjestust.

Koolis seisavad suvel ees suuremad elektritööd – välja vahetatakse teise korruse elekter, kilbid ning juhtmestik. Igatahes saab järgmisel õppeaastal olukord olema valgustuse mõttes tunduvalt parem kui seni. Kas saame alustada akende vahetusega ning duširuumide ehitusega selgub lähikuudel, kui programmi-nõukogust vastused saame.

Visalt aga siiski on alanud arutelu Vormsi tuleviku üle. Küsimus on lihtne ja samas keeruline – kas liigume arengukavas senini kirjeldatud teed mööda või peaksime suunda muutma. Kui arutluse alla tuleb oluline suunamuutus, siis milline see suund võiks olla? Kas näiteks populaarsust koguv ökosaa re tee võiks olla Vormsi jaoks teema? *De facto* oleme ju suuresti ökosaa re. Kuna kõikvõimalikke pestitsiide, herbitsiide ja/või muid «-siide» saarel ei kasutata peaks mõtlema, kas peaks ökosaa re staatuse vormistama ka *de jure*. Ja kui selline tee valida, mis see kaasa tooks. Ehk siis selline pisut suurem teema.

Lisaks peaks mõtlema ka kõikvõimalike tarkade lahenduste peale, milledest varemastele aastatele on juttu olnud. Põhjused, miks nende mõtete juurest edasi ei ole liigutud, on erinevad. Saare elanikud teavad päris hästi, et Vormsil on paraku iga asja küljes nimesilt ja kui see ei ole laiemale üldsusele aktsepteeritav ning plaan ei ole läbipaistev ja selge, siis asjad siin saarel lihtsalt ei juhtu. Lisaks ei saa minu arust tormata umbropsu arendama, kui igapäevased asjad ei ole parimas korras. Vana tuntud tõde on see, et kui üritad teha liiga palju asju korraga, siis fookus kaob ning lõpptulemusena logisevad kõik asjad. Lihtsustatult – kui eluolulised asjad korras ning kontrolli all peab vaatama laiemat pilti. Ning võimalik, et see aeg hakkab vaikselt kätte jõudma.

Igal juhul soovin kõikidele kena suve algust ning loodetavasti saabuvad siiakanti lõpuks ka soojemad ilmad!

HARIDUSELU

Lõppev õppeaasta Vormsil

AGE HÄLVIN
Vormsi LPK direktor

2016/17 kooliaasta on läbi saamas. Sellesse õppeaastasse jääb palju tegusat toimetamist ja kindlasti ka plaane, mida teostada (veel) ei jõudnud.

Tagasi varsti mööduvale õppeaastale vaadates on hea meel tõdeda, et meil on tore lasteaed-kooli-pere. Meie õpilased on õpihimulised ja vanemate õpilaste puhul julgen öelda, et nad peavad haridust tõesti oluliseks. Õpetajad, õpetaja abid omakorda on selleks, et lapsed koolitatud saaks, õppimisteede hoolikalt kavandanud ja kujundanud, hingega ja läbimõeldult.

Oleme õpetajatena jätkuvalt pidanud tähtsaks iga õpilase võimalust arenda ainealases õppetöös, väärtuskasvatust, silmaringi arendamist võimaluste rakendamises, mis iga-päevaselt käeulatuses ei ole.

Sobiv õppimisviis

Rõõm on tõdeda, et distantsõpe (ehk õppimisvõimalus õpilastele väljapool Vormsit rakendades nii e-õpet kui ka vahetut õppetööd klassiruumis) on väljund, mille vastu on jätkuvalt huvi ning me ise oleme leidnud järjest enam võimalusi, kuidas erinevad õppijad rikastavad üksteise õppetööd ning kuidas tõhusamalt rakendada sobivaid õppimisviise. Näiteks võib nimetada

ühiseid skype-tunde, kus lisaks klassiruumis olevatele õpilastele on vahel veebi vahendusel tunnis ka 1-2 õppijat väljaspool klassiruumi. Eriti hea võimalus juhul, kui kohapeal ongi vaid üks õpilane klassis ning eakaaslastega koosõppimine muud peaaegu võimatu.

Tore kogemus oli loovtööde kaitsmine, kus osalesid nii tavaõppijad kui distantsõppijad, mõtteid, ideid, esitlusi oli sedavõrd mitmekesisemalt ja ka kuulajaskond suurem. Niisugused kogemused on andnud palju nii õpilastele kui õpetajatele, õpilaste lisandumine, ümberpaigutamine, õppetöö kohandamine kas siis veebivahendusel või päriselt kohapeal toimub sujuvalt.

Arendame silmaringi

Silmaringi arendamise ja võimaluste leidmise osas oleme püüdnud leida variante erinevatest valdkondadest ja erinevatele vanustele, on külastatud teatrietendusi Haapsalus: «Võlur Oz» väiksematele ja keskmistele, «Kolm pörsakest» väiksematele, «Jõud» suurematele; sporditegemisest on käidud algklasside olümpial, liiklusolümpial ning vast suurim spordisilmaringi avardamine oli mäesuusatamise ja lumelauaga sõitmise proovimine talvel. Lisaks maagiline rabaretk talvisel Kõrvemaal, hundi jälgedega tutvumine.

Loodusvaldkonnas on traditsiooniks saanud igakevadine liikide otsimine projekti «Tere Kevad» raames, millega tegelesid aktiivsemalt nooremad õpilased. Vanemad õpilased

Tänavused koolilõpetajad Johannes, Erki, Rachel, Joosep. Foto: Meeme Veisson

panid omakorda teadmised ja infoleidmisoskused proovile polaarviktoriinil.

Oleme kutsunud huvitavaid külalisi siia rääkima nii karjäärivõimalustest, enda huvitavatest ametitest jm. Õpilased on osa võtnud konkurssidest üsna eri valdkondades, olgu nimetatud näiteks Eesti Vabariigi teemaline esseekonkurss, Ernst Enno etluskonkurss, H. Parsi nimelisel animafilmifestivalil osalemine, inimeseõpetuse veebiolümpiaad. Kehalise kasvatuse raames on kogunud jõudsalt hoogu rahvatants, kuhu oli sel õppeaastal haaratud 1.-6.

klass ning ka mõned lasteaialapsed, õpetaja Annika hoogsal sihikindlusele jõuti rahvatantsuaasta krooniks Läänemaa tantsupeole. Jätkame endisel mõttega, et Vormsil õppinud lapsed võiks olla tulevikus masinate kavandajad ja juhtijad, mitte masinate juhitud, ehk robotika on jätkuvalt üks osa meie õppekavast.

Laste huvitegevuse kavandamises on suur roll lapsevanematel, üsna usinalt on kasutatud võimalusi, mida pakub Haapsalu. Vormsi kooli huviringidest on vägagi elujõulised nii puutööring «Puukoi» kui judo. Judos olid selle õppeaasta tähtsünd-

musteks vöö eksam ning võistlused Kiilis.

Õppeaasta lõpu tähtsündmus ehk põhikooli lõpetamine toimus 17. juunil. Sellel aastal on meil neli säravat põhikoolilõpetajat, kellega nii mõnegi tunniteema vahele «sujuvalt» tekkinud arutelusid ja sisukaid mõttevahetusi jääme veel pikalt taga igatsema.

Õppeaasta on olnud toimekas, lasteaia-kooli inimesed on panustanud palju, et aastasse saaks mitmekesiseid, läbimõeldud tegevusi ning et oleks jätkuvalt plaane, mõtteid, millega minna järgmisse õppeaastasse.

Vormsi noorte judokate tegemised

TIIT ADAMS
Vormsi judo treener

Aprillikuu lõpus käisime Vormsi lastega külas meie judo-klubi peakorteris Kiilis. Kes veel ei tea, siis igaks juhuks mainin ära, et Vormsi judokad treenivad Kiilis asuva judo-klubi Moosivarvas all. Kiilis asub ka meie klubi peatreener Gunnar Richter, kes on judoga tegelema üle 20 aasta ning Moosivarba klubi veab juba kümnendat aastat.

Enne kui räägin lähemalt, mida me seal Kiilis korda saatsime, paari sõnaga sellest, et mis judo üldse on. Judo on välja kasvanud Jaapani iidsest võitluskunstist *Jiu-jitsu*. Judo looja Jigoro Kano, kes oli ise pikalt praktiseerinud erinevaid võitluskunste, selekteeris välja tõsisemad võitluskunsti võtted ning arendas välja täiesti omalaadse stiili ja ala – judo.

Judo baasiteadmised algavad kukkumistehnikate omandamisega ning kogu keha korraliku üldfüüsilise ettevalmistusega. Edasi õpitakse erinevaid heitetechnikaid, samuti kinnihoidmis- ja valuvõtte-technikaid.

Judos on seitse erinevat vöö taset, mille saavutamiseks tuleb omandada vastava vöö programmis olevad tehnikad ja need esitada oma klubi peatreenerile, kes väljastab siis vastava taseme vöö. Alustatakse punase vööga, edasi valge, kollane, oranž, roheline, sinine, pruun ja must. Lisaks on mustal vööl veel lisaks 12 erinevat taset.

Judo lahutamatu osa on judo filosoofia – teineteise ja ennast ümbritseva austamine, lugupidav suhtumine oma vastasesse, vaatamata

Kiili sumo
2017 võitjad

Foto Gunnar Richteri erakogust

sellele, millises seisus parasjagu ollakse (kaotus või võit), samuti oma viha ja valu kontrollimine, mis kõik on ka ju väga vajalikud omadused kogu eluks. Judo treeningud alustatakse ja lõpetatakse eranditult alati kummarduste ehk *rei'dega* – tehakse põlvituses olles kolm *rei'd* – kummardus saalile ehk *dojo*'le, kummardus kaasvõistlejale ehk *otokan*'ile ja kummardus õpetajale ehk *sensei*'le.

Vormsi lastest on kollase vöö omanikke kolm. Judoga tegeleb kaks gruppi lapsi – kool ja lasteaed. Vormsis olen judot teinud kolm hooaega ja tundub, et lastele meeldib ning jätkame kindlasti ka järgnevatel aastatel. Vähemalt korra aastas külastab meid klubi peatreener hr Gunnar Richter, kes vaatab üle õpitu ning annab oma poolse lihvi, samuti võtab vastu vöö eksami.

27. aprill ja Kiili – olime külas oma koduklubil ning pidasime lisaks ühistreeningule maha ka

väikese võistluse, vastaseks siis Kiili koduklubi judokad. Võistlused toimusid nõ sumo võtmes, kus eesmärk oli eelkõige vastase tasakaalust välja viimine ning tammilt (judo maadlus matt) välja lükkamine ning lihtsamate heidete sooritamine. Koju tulime nelja medaliga, klubi parim poiss ja tüdruk olid vastavalt Martin Purre ja Merylyn Juhkam, noorematest töid koju teise ja kolmanda koha medalid Robert Hänni ja Oskar Hälvin. Lisaks külastasime Tallinnas judo legend Andres Lutsari klubi Aitado, kus käisime pealt vaatamas, kuidas Eesti tippklubi trenni teeb.

Aitado klubi treenib ka olümpia-koondislasi. Aasta lõpus on plaan osaleda Aitado klubi iga-aastasel jõuluturniiril, tänase seisuga on Vormsilt kindlalt osalejaid meie kaks medalisti, aga ehk lisandub veel julgeid.

Treenerina olen uhke Vormsi judokate üle. Judo ei ole pelgalt kuiv füüsiline trenn, vaid elustiil ja mõtteviis.

MULTIFILMI KONKURSS

Edukas osalemine animafestivalil

MAIBRITT KUUSKMÄE

3. märtsil korraldasime projektipäeva 22. aprillil Tarvastus toimuvast Heino Parsi nimelisest IV animafestivalist osavõtmiseks.

Õpilased jagunesid gruppidesse, valisid sobiva meetodi, tegid kunstilise eeltöö ja lõpuks kombineerisid üles pildistatud kaadrid videofilmi. Õpetajad Age Hälvin, Annika Adams ja Kadi Kivilo vastutasid kunstilise poole eest. Animatsiooni aitas teha õpetaja Maibritt Kuuskmäe.

Multifilmi ketrasid ka lasteaialapsed Tarmo Kivilo, Kärt Kungus, Andra Nora Paulus ja Sandra Kisler, kes õpetaja Ene Koitla abiga olid valmistanud plastiliinist loomad ja

pähe õppinud luuletuse, mida nad multifilmis kasutasid.

Kõik Vormsilt multifilmi saatnud õpilased kutsuti ka Tarvastusse filmifestivalile. Lastele pakuti võimalust osaleda piksellatsiooni töötoas, kus nad said võluriks kehastuda või läbi seina kõndida. Päev lõppes autastamisega.

Auhinnakandidaadiks nimetati lasteaialaste meeskond multifilmiga «Mängime metsas» ja 7. klassi õpilane Martin Purre multifilmiga «Metsaelu». Auhinnaks anti lisaks tänukirjale klaasist medal ja operaator Kõpsi šokolaad.

Kõigile osalenud multifilmide tegijatele kingiti tänukaardid ja operaator Kõpsi šokolaad. Juhendajaid tänati Viljandi-teemaliste meenetega.

FESTIVALIL OSALENUD MULTIFILMID

«Siilid metsas» – autorid Gertlin Kanarbik ja Merylyn Juhkam.

«Karu sügab» – autorid Mari-Liis Järv ja Egelin Kanarbik.

«Rästiku seenelkäik» – autorid Getrud Kõiveer ja külalisena Vormsi koolis viibinud Eva-Maria Tammik.

Vormsi Lasteaed-Põhikooli multifilmitegijad ja nende juhendajad

Foto: Maibritt Kuuskmäe

XVI VABATAHTLIKE PÄÄSTJATE FOORUM

Koostöö hoos – maal ja merel

KÄTLIN POOPUU

Mul on nii hästi meeles see, kui päev enne piirkonnajuhiks saamist helistas Lääne päästkeskuse juht ja ütles, Kätlin me teeme 2017. aasta foorumi Läänemaal. Mina sellepeale, et miks mitte ja veel lähedam oleks seda teha ju Vormsil. Nii see asukoht paika saigi.

Kõik sai tehtud, aga natuke teistmoodi kui tavaliselt foorumitel.

Kohe alguses sai selgeks, et vanu ja uhkeid tuletõrjeautosid me saarele vedama ei hakka, esiteks on kulukas ja teiseks praam on küllaltki väike. Seega tavapära vanatehnika rongkäigust sai pea kuue kilomeetri ripikkune jalgsimatki, mis tegelikult oli väga vahva just sellepöolest, et sellist asja ei ole enam ühelgi foorumil olnud ja tehnika asemel olid jalgrattad, lipud ja vimplid, mis omakorda tegid matkast ikka tõelise rongkäigu.

Teiseks eripäraks eelnevatest foorumitest, olid osalejad, sel aastal esimest korda olid ühel üritusel koos nii maa- kui ka merepääste. Kokku ligi 35 inimest. Sellest sündis meie ürituse hüüdlause – «Koostöö hoos – maal ja merel». Kuna merepäästjad tulid oma alustega, siis õnnestus esimesel päeval näha merepäästjate demoesinemist ja hiljem oli võimalik sadamas uudistada erinevate seltside paate.

Esimese päeva lõpetasid töötoad, kus vabatahtlikud said erinevatel teemadel diskuteerida ja lõpetuseks tegi antud teemadest töötoa juht järgmisel päeval kokkuvõtte. Töötubades lahati selliste teemade üle nagu vabatahtlike poolt tehtav ennetustöö, milliseid koolitusi vabatahtlikud peaks ja võiks saada ning päästekomandode võrgustik.

Päästemeet on erinevateks suur-sündmusteks ja õppusteks küllaltki hästi varustatud, seega saime lähendada saarele tulijate pesemisvõimalused, kutsudes kohale sellise vahva asja nagu hügieenikonteineri.

Traditsiooniliselt on foorumi teise päeva suurimaks osaks seminar ja nii ka sel aastal, selle tarbeks ajasime autod garaazist välja, panime pingid, lauad ja tehnika üles ning

Siseminister Andres Anvelt ja päeva moderaator Artur Talvik foorumil esinemas. Foto: Lauri Lindoja

komandost sai poole tunniga väga uhke saal.

Ettekandmisele tulid teemad nii maa kui mere pealt. Päeva fookuses oli ikka ja jälle kuidas motiveerida vabatahtlikku, miks peaks inimene tulema kodust televiisori eest ära ja tegema midagi, mille tulemust võib-olla kohe ei näegi? Siin kohal tuleks meil kõigil ikkagi mõelda, et minust sõltub palju. Mina saan vaadata, kas naabrimemmel on suitsuandur olemas, mina saan minna appi metsatulekahjudele voolikuid tassima ja kustutama, mina saan õpetada lastele veeohutust ja rääkida päästevestide kasulikkusest. Ja võib-olla aastaid hiljem saame vaadata tagasi ja öelda, et tänu meie vabatahtlikult panustatud ajale on vähem õnnetusi. Sellekohase ettekandega esines päeva moderaator Artur Talvik.

Politsei ja pääste esindajad rääkisid oma asutuste strateegilistest eesmärkidest ja kuidas vabatahtlikud saavad nende eesmärkide täitmisele kaasa aidata. Et vabatahtlikud saaksid oma tegevusi teha on vaja rahastust ja sellest oli seminarile palutud rääkima meie siseminister hr Andres Anvelt.

Jako Vernik tegi ettekande vabatahtlikest mere- ja järvepäästjatest. Kui paljudel sündmustel on käidud, millistel õppel olnud osaletud ja mida tulevikuplaaniid toovad.

Foorumi teise päeva lõpetas simman, millele eelnes tänuüritus, kus tunnustatakse tublimaid vabatahtlikke ja koostööpartnereid. Päeva

nii öelda kõige magusama auhinaga, parima priitahtluse edendaja päästealal, tunnustati MTÜ Avinurme Pritsimeeste Seltsi.

Kuna foorumile tuldi nii laste kui naistega, siis tuli tegevust ka neile pakkuda ja seepärast oli paralleelselt seminariga võimalik külastada kiigeplatsil toimuvat ohutuspäeva, kus tegevust pakkusid maanteeamet pöörlevate autode ja turvavööostendidega, politsei rääkis veeohutusest ning päästjad tutvustasid tuletõrjesporti. Perepäevast said osa võtta kohalikud saareelanikud kui ka saart külastanud turistid. Lisaks olime eelnevalt korraldanud geopeituse raja nii, et tegevust jätkus tõesti kõigile.

Õhtu simmani osas pakkus muusikalist valikut ansambel Kruuv ning vahepalana korraldati erinevaid mängu ning etteaste tegid kohalikud rahvatantsijad tantsuga «Heinalised» ja nii tantsides ja heas tujus meie teine päev lõppes.

Viimase päeva moodustaski asjade kokku pakkimine ja saarelt lahkumine, kes tahtis sai veel omal käel saart uudistada ja kellel broneeringud laevale tehtud asus juba koduteele.

Lõpetuseks sai iga viimane kui vabatahtlik nii maa kui merepäästest ära mandrile saadetud. Siinkohal tahakski öelda suured suured tänud vallarahvale meid välja kannatamast, vallale meid vastu võtmast ja Vormsi merepääste seltsile meid kutsumast.

MEIE INIMENE

Leivategu on justnagu töö elusolendiga – leivataigen ju elab, kasvab

MALLE HOKKONEN

Austa leiba, leib on vanem kui meie – tuntud vanasõna leivast.

Räägitagu mida tahes, leivaküpsetajal peavad olema terasest närvid ja piiritu kannatlikkus, et oodata oma maitsvat valmivat toodangut. Esivanemate ütlus, et igale perenaisele olevat leiva küpsetamisoskus aukohus, on taasjuurdunud tänapäevalgi. Leivameistriamet oli ja on eeskujulik amet.

Üle kümnete aastate õnnestub Vormsil leiba kauplusest soojalt, magusalt ja lõhnavalt oma toidukorvi saada. Kaupluses siseneja tunneb müügisaaali lõhnade mitmekülguses värsket leiva lõhna! See lõhn meelitab ostma.

Vormsi leib võib seista päris pikka aega, tahkemaks muutub, maitseb jätkuvalt hästi.

Meie saare noor leivameister Kersti Viiol on habras sädelev ja rahuliku olemisega noor naine, kellele leivaküpsetamine on saanud elukutseks. Elukutseks, mille eest tänuks palvis ta vallalt, ühtlasi saarerahvalt, tunnustuse. Kersti lausub, et talle ei ole omane oodata mürtsuvat aupaistet, ent tunnustus oli tõeliselt ootamatu, innustav südamlük tähelepanu.

Leiba küpsetab Kersti kõrtsi Krogis ruumides, mis tähendab, et tegelikult jääb nõ tootmisruum kitsaks. Õigepea avab tõenäoliselt kõrts taas suveks ukseid ja toitlustus algab.

Vaadates Kersti töövilumusi, märkan, et temast õhkub rahu ja tagasihoidlikkust. Naeratava suu ja imekspandava kindla sammuga liigub ta pottide ja kaussidega ruumides ringi, lisab jahu segumasinasse ehk sõtkumismasinasse, teise potti maitseaineid ja seemneid, seejärel asub valgete kinnastega taignapätsi kaaluma. Taignapätsikesed vormi sees ootavad Kersti silumist ja vaalimist (nii ütles minu ema: leiba vaalitakse), paisid.

Kersti on hiidlane, kes klammerdus Vormsi külge eelmisel

sügisel. Esimese käigu saarele oli ta teinud aastaid tagasi talvel, üle merejää, ühes elukaaslase Gertiga. Ilma igasugu arvamiseta tuldi vaid uudistama saart. Sellest käigust sai alguse Kersti kiindumine saaresse. Kersti on õppinud käsitööd ja tehnoloogiat, hiljem tudeerinud kondiiter-pagari erialal.

Kerstile meeldib maal elada, siin on ajal aega, aeg ei kiirusta, kella numbrilaua jälgimine ei muuda meelega mustaks. Maal on suhtumine sallivam ja kaaskondlaste suhted rahulikud.

«Saarel on ju head elutingimused, saan hakkama. Tuleb ette mõelda, kõike on võimalik korraldada», lausub Kersti.

Et õhtud lõbusamas toonis üheskoos noortega veeta, liitus Kersti naisrahvatantsugrupiga.

Küsin Kerstil: «Mis köidab leivategemise juures?»

Kersti: «Loovus. Mulle on alati meeldinud teha midagi loovat, midagi reaalselt nähtavat. Selline töö pakub rõõmu: alustan ju tühjal kohalt, tulemus aga mäena nähtav, lisaks veel maitse, lõhn ja tervislik köhutada. Leivategu on justnagu töö elusolendiga – leivataigen ju elab, kasvab. Teda on vaja pidevalt jälgida, ta vajab õrnust ja hoolimist, temaga on vaja vestelda, ta nõuab tundeid. Vastasel korral võib ta vannist väljagi voolata, äkki eemaldudagi. Iga leivategu on erinev. Meel peab alati hea olema, tulemusele aitavad kaasa salasõnadki.»

Ahjust leibu võttes tunneb Kersti alati imelist õhkumist: tema väärtuslik töökogemus ja õrn naiselik tagasihoidlikkus on vilja kandnud.

Kersti tahab leivategemisega jätkata, mitmekesistada maitset ja unistabki avaramast tööruumist. Praegune leivamaitse retsept on tema enda koostatud, Kersti lausub, et maitsevärkikut tuleb tasapisi juurde.

Jagugu meie lugupeetud leivameister Kerstil hiilgavaid maitseid ja vastupidavust ses ülitundlikus vastutusrikkas töös.

PIDU

Kihnu vald pidas oma 25. juubelit käesoleva aasta 20. mail

EIDI LEHT

Suur pidu algas uue sadamahoone avamisega.

Päeva üheks kõiki väikesaari puudutavaks sündmuseks oli Kihnu rahvamajas toimunud seminar, kuhu kihnlased kutsusid nii Eesti Saarte Kogu (ESK) kui ka kõiki huvitatuid väikesaartelt. Seminaril arutleti väi-

kesaari puudutavate teemade üle. Kohal olid Kihnu, Ruhnu ja Vormsi saarvaldade esindajad, tollane minister M. Korb, rahandusministerruumi asekanstler, ESK-i esindaja Leo Filippov ning paljud teised huvilised, maavalitsuste ja väikesaarte kogukondade esindajad.

Seminaril sai paljugi selgemaks ja tõstatatud probleemid lubas minister

kas oma lauale võtta või õigesse kohta suunata, sh näiteks ühistranspordi korraldamine peale maavalitsuste tegevuste lõppemist ning väikesaarte koolide rahastamise süsteemi jätkusuutlikumaks muutmine.

Suurepärase mulje jättis õhtune kontsert, kõik Kihnu kooli lapsed, 28 last, olid laval ja kõik mängisid kas viiulit, löötsa, karmoškati või akordionit. Vat see oli alles vahva vaatepilt. Tervitajaid oli palju ja loomulikult ei puudunud peolt ka legendaarne Kihnu Virve pereansambel. Vormsi poolt sai Kihnu vallale meie käsitöömeistri Algor Strenge poolt valmistatud raudsed lilled üle antud ja vallale õnne, kõike head ja pikka iga soovitud.

Loodame, et meie koostöö on püsiv nagu see lillekimp ning sama edukas ja tulemusrikkas kui laste kontsert.

Kõigevägevama poolt oli kihnlastele lisaks muudele ettevalmistustele tellitud ka suurepärase ilm.

Kihnu koolilapsed esinemas. Foto: Eidi Leht

Kersti leivapätsi voolimas. Foto: Malle Hokkonen

Näitus

Rumpo naiste vaibanäitus 22.-25. juunil 2017. aastal kella 12-17. Vaibanäitus Rumpo külas Ulase talus toimub sel suvel juba neljandat korda. Sel aastal on oma töödega väljas Tatjana Saard ja Marju Tamm. Näitusel saab vaadata sel talvel ja kevadel koostatud vaipasid, paljud vaibad on müügis, saab esitada tellimusi. Kes näitusele ei saa tulla, võib vaadata meie veebikataloogi, kus on pildid paljudest näitusele tulevatest töödest. Kataloog täieneb, kuid näitusel on veelgi enam vaipasid. Veebikataloogi saab vaadata aadressilt <http://rumpovaibanaitus.blogspot.com/2017-naitus.html>

Püasustusega väikesaarte ülevaatest

Uus liiklusseaduse muudatus, millega kaotatakse ära väikesaare ülevaatus, peaks plaanide järgi vastu võetama sügisel (eeldatavalt septembris). Kuna kohe muutub seadus, siis ei ole mõtetkas teha mõneks kuuks väikesaare ülevaatused. See on ka põhjuseks, miks Maanteeamet sel aastal ei plaani teha enam väikesaare ülevaatused. Siin tekitab tõesti mõnekuuline seadusandlik vaakum, kuid selle pärast ei pea saareelanikud muretsema. Liiklusseadus seab esmajärjekorras sõiduki valdajale kohustuse hoida oma sõiduk tehniliselt korras ja kui sõiduk on korras, siis on tagatud sõiduki tehnilise poole pealt juhi, kaasreisijate ja teiste liiklejate ohutus ning siis pole ka riigil etteheiteid väikesaarele olevate sõiduki valdajale.

Jürgo Vahtra, Maanteeamet

Projektitoetuste taotlusvoor

Taotluste (toetus ürituste ja noorteprojektide korraldamiseks) esitamise tähtaeg on 20. juuli 2017. Taotlused palun esitada elektrooniliselt aadressil vv@vormsi.ee või aadressil Hullo küla 91301, Vormsi vald, Läänemaa.

Arenatudokumentide avaliku arutelu teade

Ootame ettepanekuid Vormsi valla arengudokumentide (arengukava muutmise ja eelarve strateegia) eelnõu kohta kuni 1. augustini 2017.a. Dokumentid on avalikustatud Vormsi valla kodulehel: www.vormsi.ee.

KOOLITUS

Kalapäev suvisel Vormsil

HANNO KASK

ajakirja Kalastaja väljaandja

Päikene paistab ja õu kõik rökkab, kätte jõudnud suvi. Selliste sõnadega Ivo Linna poolt lauldud laulust võib kokku võtta 10. juunil Vormsi saare Rälby külas toimunud kalapäeva, kuhu mind oli kutsutud viima läbi koolitust kalakokkamisest. Ei tasu kohe arvata, et seni Vormsil keegi kalast midagi teha pole mõistnud, aga selle kokkumõistuga juba on kord nii, et kui tuleb keegi kusagilt mujalt, siis on tal alati varuks midagi sellist, mida koha peal enne kogetud pole.

Kuna kala muutub aasta-aastalt meie toidulaual aina populaarsemaks, siis oskavad kala täna küsida ka Vormsi saart külastavad turistid. Teada ju on, et Vormsi ümbruse veed lausa kubisevad kaladest ja miks seda rikkust siis mitte turistidele pakkuda. Kalaga on ainult see häda, et teda tuleb esmalt püüda, puhastada, pesta, valmistada ja serveerida, alles siis on võimalik tulem rahaks vahetada, aga kõik eelnimetatud protsessid on kahjuks aja- ja vaevamahukad. Kuna mina olen viimastel aastatel pidevalt olnud kutsutud kõiksugu üritustele kala valmistama ja kalast rääkima ning kuna laiskus on elus kõige edasiviivam jõud, siis on mul tekkinud varuks hulk nippe kuidas kalakoka elu ja kala pakkumist lihtsamaks teha, mida olin nüüd Vormsis nõus lahkesti kohalikega jagama. Kuigi mul on alati väike närv sees, kui lähen mõnda kohaliku kogukonda, kus kalaga aastaid sinapeal oldud, kalast rääkima,

Hanno ja Jonne kokkamise hoos. Foto: Meeme Veisson

olid seekord kõik hirmud asjatud. Kalapäev sujus vägevalt. Opetasin teisi ja õppisin ise. Kuna meil polnud ainult teoreetiline osa, vaid koolitus päädis tulemi degusteerimisega, siis võin kindlalt väita, et mul läks väga hästi. Hull värk, kui publik oleks kokka kiitnud ja lauale oleks kala alles jäänud. Kuna aga keegi söömise ajal midagi ei rääkinud vaid kõik pandi nohisedes nahka, no siis tähendas see vaid üht, pidi lihtsalt hea olema.

Kõiki saladusi, kuidas vormsilased kalates 10. juunist 2017 turistidele kala valmistavad, ma välja ei räägi, sest muidu pole põhjust suvel Vormsi-

le sõita, sest kõik võib ise kodus järgi teha. Ebatervete kahtluste hajutamiseks ütlen vaid niipalju, et märgusõnadeks olid seekord kala värskus, kohene peale püüki jahutamine ja vere väljalaskmine, kiire ja korralik puhastamine – pesemine ning lihtsate, kiirete ja tervislike nippidega valmistamine. Teada ju on, et kala on võimalik ära rikkuda vale puhastamise ja säilitamise, liigse koguse soola ja muude maitseainetega. Hea kala on värsk, näeb ilus välja, lõhnab apetiitselt ja on loomulikult kõige selle juures ka maitsev.

Tagantjärei tänud Enele ja Jonnele, kes mind Vormsile kutsusid ning minu igakülgse heaolu eest hoolitsesid. Kõigile teistele, kes seda lugu lugema juhatusid, soovitan aga külastada kindlasti Vormsit, sest nii sõbralikku ja hea huumorisooniga seltskonda naljalt mujal ei kohta.

PROJEKT

Paberi- ja papitööd Vormsil

TATJANA SÄÄS

11.-12. aprillil oli huvilistel võimalus Vormsi valla abiga tutvuda tuntud paberitööde meistri Leelo Saarega, kes on Leelo Paksu nime all andnud välja mitu head selleteemalist raamatut.

Valmisid ilusad kujundatud lehtede ja kaantega retseptiraamatud, teekarbid ja jaapani köites albumid. Sitkemad tegijad tegid isegi lõputu kaardi

läbi, mis on küllatki palju kannatust nõudev, aga see-eest põnev.

30. aprillil oli rahvamaja saal taas villatupse täis külvatud, sest oma ala meister Ene Mihkelsoo oli meie juurde taas tee leidnud ja valgustas oma särava naerusega tundidepikkust vilimise möllu, millest lõpuks vormusid igal osalejal omanäolised ja imekaunid kindad või kätised. Mõne laua ümber askeldas isegi mitme põlvkonna jagu huvilisi.

Töötaoas valminud imearmas retseptiraamat. Foto: Tatjana Sääs

Suvel on oodata keraamikastuudio Noor Keraamik juhendaja Merit Langi keraamikatöötubasid, nii et tasub infol silma peal hoida!

TERVIS

Toitumine läbi hiina meditsiini tarkuste

ELLE PALMPUU

10. juunil toimus rahvamajas Rene Bürklandi koolitus «Toitumine läbi hiina meditsiini tarkuste».

Koolitus oli hariv, tuletas meelde palju varem kuuludut, kuid andis palju uusi tarkusi.

Koolitusel keskenduti keha märkide jälgimisele; põhjustele, mis organismi tasakaalust välja viivad ja mida ning kuidas ennast erinevatel juhtudel turgutada. Tegime koos võimalisharjutusi. Kuulajad osalesid aktiivselt ja said jooksvalt vastused oma küsimustele. Oli võimalus osta hiinameditsiini tooteid.

Loodan, et kõik osalejad said enda jaoks teada midagi kasulikku ja uut.

Põhjalikumalt saab hiina meditsiini tarkustest lugeda Rene Bürklandi kahest raamatust, mis mõlemad on olemas Vormsi raamatukogus.

Meeldiv koolituspäev sai teoks MTÜ Rahvatansturiühm Vormsi tervisepäeva projektile, mida rahastas Vormsi Vallavalitsus, mille eest suured tänud.

Hoidkem ennast ja oleme terved! Suvi on parim aeg oma tervise turgutamiseks ja kasulike ravimtaimede varumiseks. Praegu on kuusevõrsed just õiges korjamise etapis.

MÕNED SOOVITUSED JA NÄPUNÄITED

- Iga inimene on individuaalne, tuleb kuulata oma keha, mis sobib ühele ei pruugi sobida teisele.
- Kui seedimine on korras, siis organism saab haigustest jagu.
- Söömisel keskendu üksnes söömisele, ära tegele kõrvaliste tegevustega.
- Vee joomise olulisusest räägitakse palju, aga organismile on kõige sobivam kehatemperatuuri soe vesi.
- Eestimised taimed, mis organismi turgutavad: karulauk, küüslauk, mädarõigas, võilill jne.
- Kasulik on süüa kuivatatud puuvilju: rosinaid, datleid, viigimarju, õunu, pirne – need sisaldavad vähem niiskust kui värsked puuviljad, samas on magusad ja annavad organismile vajalikke looduslikke suhkruid.
- Organismi tasakaalus olekuks on oluline: toit, eluviisid, rõõmsameelne ja stressivabaolek, füüsiline aktiivsus.

Palju õnne!

87. sünnipäeval
VOLDEMAR SÜSTER 14. juuni

79. sünnipäeval
GALINA KOZEVNIKOVA
24. juuni

76. sünnipäeval
ALFRED MÄRTIN 11. juuni

70. sünnipäeval
TEET VAINOLA 8. juuni
HELI HEIN 17. juuni
JAAN ARULA 24. juuni

60. sünnipäeval
LIIA OSTAPENKO 30. juuni

Kultuuriteated

JUUNI:

22.-25.06 KELL 12-17 Rumpos Ulase talus Marju Tamme ja Tatjana Saardi vaibanäitus.

23.06 KELL 11-15 Rälby laatu tuuliku juures. Tule osta ja müü kohaliku kaup!

23.06 KELL 20.00 jaanilauapäeva simman Hullo kiigeplat-sil. Põnevaid mängu teeb õhtujuht Fred Rusanov, jalakeerutuseks on kokku tulnud «Koos-olek». Esinevad Vormsi rahvatansturiühma lapsed ja «Ormsõ Kadakased».

24.06 KELL 21.00 Diby jaanisimman. Muusikat mängib «Verner», mängud suurtele ja väikestele.

JUULI:

3.-8.07 Hiiu kandle laager.

04.07 KELL 20.00 Ilkka Heinenoni hiiu kandle kontsert kirikus.

05.07 tantsuõhtu Sille Ilvese juhendamisel (koht täpsustub).

07.07 KELL 19.00 rahvamajas Hiiu kandle laagri lõpukontsert. Esinevad nii tuntud, kui ka algajad hiiu kandle mängijad.

6.-9.07 Suuremõis Metsavahti talus Coloratumi värvilaager.

10.-15.07 suvised keraamikapäevad.

15.07 KELL 19.30 teater «Ema läheb mehele». Pilet 3 €.

17.-21.07 Vormsi laste kultuurilaager «Kodupaiga kultuuriuuri ja II. Mina pärin.»

22.07 Vormsi-Noarootsi jalgpallimatš Noarootsis.

22.-26.07 Vormsi laste jalgpalli treeninglaager vol 2.

23.07 Vormsi avatud talude ja hoovide päev: ootame sinu hoovikohviku, hoovimüügi, tänavakohviku- või -müügi kohta infot hiljemalt 1. juuliks! Joonistame ühise kaardi ja teeme mängu tegevuspunktidega!

28.-30.07 Olavipäeva üritused.

29.-30.07 Vormsi surfipäevad.

AUGUST:

5.08 Vormsi 6. rattamaraton.

18.08 KELL 20.00 rahvamajas Jaan Tätte näidend «Latern». Pilet 13/10 €.

Kava täieneb pidevalt! Infot saab kodulehelt: tule-vormsi.ee/sundmused, facebookist «Vormsi saar» või e-posti aadressil: tatjana@vormsi.ee ja telefonilt: 53 43 6771.

Plakatid on üleval poe juures ja praamil, osaliselt ka bussipeatustes.